

УДК 378.091.3:378.011.3-051:[37.091.31-059.2]

DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.105.14

Кушнірук І. І.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ТЕХНОЛОГІЙ ГРУПОВОГО НАВЧАННЯ

У статті обґрунтовано, що сучасна система вищої освіти пред'являє до викладача не лише вимогу щодо володіння глибокими фаховими знаннями, але й потребу у сформованій організаційній компетентності, що є вирішальним чинником у забезпеченні результативності освітнього процесу, особливо в умовах стрімких трансформацій інформаційного суспільства. З метою тлумачення і науково-теоретичного обґрунтування педагогічних умов щодо формування організаційної компетентності майбутніх викладачів ЗВО за допомогою технологій групового навчання було здійснено ґрунтовний аналіз змістового наповнення поняття «педагогічні умови». У результаті дослідження окреслено тенденцію щодо інтерпретації педагогічних умов як сукупності методичних, дидактичних та психологічних передумов, що забезпечують сприятливе освітнє середовище для цілеспрямованого розвитку як професійних, так і особистісних якостей характеру здобувачів освіти, їх здатності до організаційної діяльності у межах групової взаємодії. З метою науково-теоретичного обґрунтування окреслено низку педагогічних умов, забезпечення яких в освітньому процесі ЗВО України сприятиме підвищенню ефективності формування організаційної компетентності майбутніх викладачів щодо впровадження технологій групової діяльності як одного із провідних компонентів їх професійної підготовки.

З-поміж них: формування особистісних та професійних якостей характеру особистості майбутніх викладачів ЗВО у ході застосування технологій групової навчальної діяльності; формування позитивної мотивації та ціннісного ставлення щодо організаційної діяльності майбутніх викладачів ЗВО; проєктування змісту дисциплін циклу фахової підготовки із застосуванням технологій групового навчання.

Ключові слова: заклад вищої освіти, майбутній викладач, організаційна компетентність, педагогічні умови, технології групового навчання.

У сучасному освітньому просторі все більшої актуальності набуває питання формування організаційної компетентності викладача закладу вищої освіти. Соціальні трансформації, цифровізація навчання, розширення академічної мобільності й збільшення частки та посилення значимості дистанційної освіти загострюють потребу в педагогах, які не лише ефективно здійснюють передавання знань, але й уміють організовувати освітній процес у ЗВО відповідно до вимог цифрової педагогіки. У цьому контексті організаційна компетентність інтерпретується й тлумачиться ученими-педагогами не лише як професійна вимога, але й як основна властивість характеру сучасного викладача-професіонала.

Водночас набувають поширення такі ефективні технології групового навчання, як *метод проєктів, кооперативне навчання* (модель «Навчання разом» (Learning Together), автори: Девід Джонсон і Роджер Джонсон (David W. Johnson & Roger T. Johnson), структуроване кооперативне навчання (Cooperative Learning Structures), автор – Спенсер Каган (Spencer Kagan); модель «Студенти навчають студентів» (Student Teams-Achievement Divisions, STAD) Роберта Славина (Robert Slavin), модель «Групове дослідження» (Group Investigation) Шломо і Яелі Шаранів (Shlomo Sharan & Yael Sharan)); *дискусійні методи; інтерактивні методи; рольові й імітаційні ігри; метод кейсів* (Case Study) і тренінгові методики – орієнтовані на розвиток особистісних і комунікативних навичок, необхідних для забезпечення ефективності професійної взаємодії викладачів і здобувачів освіти у ході їх професійної підготовки у ЗВО. Проте впровадження цих технологій в освітній процес ЗВО України потребує не лише оновлення системи знань, але й забезпечення цілеспрямованої науково-методичної підготовки майбутніх викладачів.

Сучасний науковий дискурс свідчить про посилення інтересу вітчизняних учених щодо дослідження ефективності умов у ході формування організаційної компетентності майбутніх фахівців в умовах трансформації освітнього середовища. Так, різним її аспектам присвячено праці Ю. Атаманчука, О. Ілліна, І. Ситар, О. Тракалюка, Л. Чалій, В. Ягупова та ін. Нині в педагогічній науці відчувається нестача комплексних досліджень, які інтегрують аспекти організаційної компетентності з інноваційними підходами у царині групового навчання. Це посилює наукову та практичну важливість дослідження умов, що забезпечують ефективність підготовки майбутніх викладачів до організації групової взаємодії у сфері сучасної вищої освіти.

Метою статті є окреслення, тлумачення та науково-теоретичне обґрунтування педагогічних умов, що забезпечують ефективність формування організаційної компетентності майбутніх викладачів закладів вищої освіти у ході застосування технологій групового навчання.

У ході дослідження було застосовано комплекс теоретичних методів, що забезпечили ґрунтовність і всебічність опрацювання проблеми тлумачення педагогічних умов, що забезпечують формування організаційної компетентності майбутніх викладачів закладів вищої освіти в умовах застосування технологій групового навчання, а саме: аналіз педагогічної, психологічної та методичної літератури, що уможливив з'ясувати й поглибити зміст поняття «педагогічні умови» й окреслити його основні ознаки; систематизація й узагальнення наукових джерел, завдяки чому вдалося виокремити й застосувати сучасні наукові підходи щодо

теоретичного обґрунтування педагогічних умов, які забезпечують формування організаційної компетентності майбутніх викладачів засобами технологій групового навчання.

Застосування зазначених вище методів дало змогу комплексно осмислити особливості дослідження проблеми з теоретичної точки зору, виявити наявні суперечності й труднощі, а також аргументовано довести необхідність забезпечення належних педагогічних умов для результативного формування організаційної компетентності майбутніх викладачів закладів вищої освіти.

З метою окреслення, тлумачення та науково-теоретичного обґрунтування педагогічних умов, які забезпечують ефективність формування організаційної компетентності майбутніх викладачів ЗВО і умовах застосування технологій групового навчання, необхідно здійснити ґрунтовний аналіз змісту та суті поняття «педагогічні умови».

Проблемі тлумачення суті педагогічних умов значної уваги надають як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Незважаючи на різноманіття їх підходів щодо інтерпретації цього поняття, спільною позицією дослідників вважаємо те, що педагогічні умови потрактовуються ними переважно як система чинників впливу, що сприяють оптимізації освітнього процесу та забезпечують ефективність фахової підготовки майбутніх викладачів ЗВО.

Поняття «умова» тлумачиться у царинах як філософії, так і педагогіки. У філософському контексті цей термін інтерпретується так: зовнішні чинники, що зумовлюють виникнення певного явища або досягнення результатів свідомої діяльності; якщо таких чинників немає поява бажаного результату є неможливою; фактор, від якого залежить існування іншого; суттєвий складник у системі об'єктів, їх властивостей і взаємодій, наявність якого забезпечує виникнення або умови розвитку певного явища [13; 14, с. 522].

У *«Новому тлумачному словнику української мови»* поняття «умова» тлумачиться як необхідна обставина, що забезпечує можливість здійснення, створення або виникнення певного явища, а також як чинник, що сприяє його втілення [10, с. 786]. Зазвичай до умов учені зараховують як зовнішні, так і внутрішні фактори, тобто те, від чого залежить здійснення певних процесів або достовірність результатів [10, с. 786].

З огляду на наявність у педагогічній науці різних тлумачень щодо поняття «педагогічні умови», постає необхідність у з'ясуванні та поглибленні його змістового наповнення.

Так, на думку Д. Шутова, педагогічні умови варто інтерпретувати як необхідні обставини й важелі, впровадження яких уможливило підвищити ефективність і якість освітнього процесу, забезпечити його модернізацію та інноваційний розвиток [16, с. 196].

Поняття «педагогічні умови» у науковому дискурсі потрактовується по-різному, але всі наявні підходи поєднують спільність у визнанні незаперечності й важливості їх впливу на забезпечення ефективності та якості освітнього процесу.

Так, А. Семенова та В. Стасюк тлумачать педагогічні умови як сукупність обставин, за яких здійснюється цілісний і продуктивний процес професійної підготовки фахівців, який залежить від активної участі особистості та колективної взаємодії в освітньому середовищі [13, с. 243].

На думку Б. Бандура, педагогічні умови – це структура життєдіяльності суб'єктів освітнього процесу, що формується за допомогою традиційних та імітаційних методів, форм і засобів навчання, спрямованих на забезпечення ефективності взаємодії між студентами та викладачами, а також на розвиток готовності до інноваційної педагогічної діяльності [1, с. 86].

К. Костюченко тлумачить педагогічні умови як комплекс об'єктивних можливостей і педагогічних заходів, що формуються шляхом добору, проектування й впровадження змісту, методів і форм організації навчально-виховного процесу з метою досягнення окреслених освітніх цілей [6, с. 10].

Є. Хриков акцентує увагу на нормативній та практичній орієнтації педагогічних умов, наголошуючи на їх важливості у структуруванні педагогічної діяльності та підвищенні її результативності [15, с. 11–15].

У свою чергу М. Томашевська педагогічні умови інтерпретує так: набір засобів, методів і форм навчання (як традиційних, так і інтерактивних), спрямованих на забезпечення ефективності взаємодії викладачів і студентів та формування професійної готовності майбутніх викладачів до фахової комунікації [12, с. 101].

Особливо актуальною для нашого дослідження є позиція О. Дурманенко, яка аналізує педагогічні умови через призму суб'єктивного сприйняття студентом усіх складових освітнього процесу – креативної, дослідницької, міжособистісної діяльності та взаємодії в академічному середовищі. У центрі цього підходу особистісна готовність студента до вирішення педагогічних завдань, його внутрішня мотивація та ціннісні орієнтації, що мають важливе значення у ході впровадження і забезпечення дієвості педагогічних умов [4, с. 135–138].

Питання формування організаційної компетентності висвітлюється у різних контекстах і в працях багатьох учених. Зокрема, О. Огієнко розширює коло педагогічних умов, що забезпечують ефективність інноваційної підготовки майбутніх учителів завдяки низці важливих положень, що безпосередньо співвідносяться з технологіями групового навчання та колективної взаємодії: формування інноваційно зорієнтованого освітнього простору, який забезпечує умови для групової співпраці, взаємного навчання та ініціативності; високий рівень професійної та інноваційної готовності викладача, здатного стати фасилітатором командних процесів; впровадження в навчальний процес інтерактивних форм, методів і прийомів, спрямованих на формування індивідуального стилю організаційної діяльності й переорієнтацію

на смислоцентрований підхід щодо роботи в команді (дискусії, тренінги, імітаційні ігри, розв'язання проблемних ситуацій) [11].

Окрім цього, у дослідженні Є. Маринченко зазначається, що важливими педагогічними умовами є: стимулювання мотивації до інновацій, модернізація змісту фахових дисциплін відповідно до змін у галузі, набуття досвіду інноваційної діяльності у ході виконання завдань педагогічної практики, а також створення і забезпечення дієвості розвивального освітнього середовища на основі впровадження інновацій [8].

А. Литвинов акцентує увагу на таких аспектах: необхідність формування позитивного ціннісного ставлення студентів до інновацій; розширення кола їх знань щодо особливостей застосування освітніх інновацій та оволодіння практичними навичками щодо інноваційної діяльності у форматі групової співпраці; залучення студентів і їх активність у ході виконання проєктно-дослідницьких завдань, що передбачають організацію та здійснення командної роботи [7].

Б. Бандур на основі комплексного аналізу науково-методичних джерел виокремлює такі педагогічні умови, що забезпечують формування готовності майбутніх викладачів ЗВО до інноваційної діяльності завдяки застосуванню імітаційних і групових технологій навчання: а) забезпечення позитивної мотивації та ціннісного ставлення до інноваційної освітньої діяльності; б) поступове опанування й оновлення системи знань у межах фахової підготовки; в) технологізація освітнього процесу, розвиток практичних навичок завдяки застосуванню колективних форм організації та здійснення певних видів діяльності; г) організація та забезпечення дієвості рефлексивно-контекстного середовища, у межах якого моделюються реальні педагогічні ситуації у групах [1, с. 91–97].

Подібні ідеї висловлює О. Комар, яка акцентує увагу на необхідності наповнення емоційно-ціннісної складової навчання, переорієнтації змісту дисциплін на інтерактивне навчання та впровадження тренінгових форм взаємодії, що забезпечують підвищення рівня організаційної активності майбутніх викладачів [5].

Л. Мельник вказує на те, що готовність до застосування інтерактивних технологій ефективно формується за умов: усвідомлення студентами необхідності застосування інтерактивних методів; набуття відповідних умінь і навичок; системного контролю щодо рівня їх сформованості у груповому контексті [9].

З огляду на розмаїття наукових підходів щодо інтерпретації суті поняття «педагогічні умови», а також різні погляди вчених стосовно їх кількості, змістового наповнення та впливу на ефективність здійснення педагогічного процесу, у контексті нашого дослідження надзвичайно важливим є наукове обґрунтування І. Беліковим педагогічних умов, що мають вплив на формування організаційної компетентності майбутніх офіцерів-фахівців із фізичної культури і спорту як сукупності організаційно-педагогічних чинників, що забезпечують сприятливе освітнє середовище для цілеспрямованого розвитку цієї компетентності у військових закладах вищої освіти (ВЗВО) [2, с. 79].

Комплекс запропонованих Ж. Вихрестенко педагогічних умов у контексті формування готовності майбутніх учителів початкових класів до групової навчальної діяльності на основі технології партнерства потребує забезпечення цілісної системи таких умов, що сприяють розвитку як професійних, так і особистісних якостей здобувачів освіти. Серед них основними є: стимулювання внутрішньої мотивації студентів до участі в спільній навчальній діяльності, формування в них ціннісного ставлення до співпраці, взаємодії та професійної солідарності; створення та дієвості освітнього середовища на основах суб'єкт-суб'єктної взаємодії, що забезпечує психологічну комфортність і передбачає переорієнтацію змісту психолого-педагогічної підготовки на практичне опанування основ технології партнерства та ефективність в організації групових форм навчання; впровадження інноваційних форм, методів і стратегій навчання, спрямованих на формування фахових умінь і навичок завдяки активності залучення студентів до колективно-навчальної діяльності; розвиток у процесі групової роботи таких особистісних якостей майбутніх педагогів, як: ініціативність, комунікативність, відповідальність, рефлексивність – завдяки системності у застосуванні технології партнерства [3].

Для формулювання авторського тлумачення терміна «педагогічні умови» були враховані практичні та теоретичні складові в організації та здійсненні освітнього процесу в закладах вищої освіти. Результати ґрунтовного науково-теоретичного аналізу, дослідження й апробування передового практичного досвіду слугують основою для інтерпретації педагогічних умов формування організаційної компетентності майбутнього викладача засобами технологій групового навчання так: сукупність методичних, дидактичних та психологічних передумов, що забезпечують сприятливе освітнє середовище для цілеспрямованого розвитку як професійних, так і особистісних якостей здобувачів освіти, їх здатності до виконання завдань у сфері організаційної діяльності в межах групової взаємодії.

Метою забезпечення педагогічних умов для виконання завдань і цілей основної стадії педагогічного експерименту передбачалось застосування комплексу необхідних заходів: налаштування суб'єкт-суб'єктної взаємодії, атмосфери взаємодопомоги, взаємонавчання і взаємоповаги між викладачами та майбутніми педагогами; забезпечення змістовності та дієвості розвивально-інтерактивного середовища у ході освітнього процесу в закладах вищої освіти; уведення до освітнього процесу закладів вищої освіти спецкурсу «Формування організаційної компетентності майбутніх викладачів закладів вищої освіти засобами технологій групового навчання»; формування у викладачів закладів вищої освіти готовності застосовувати й упроваджувати технології групової роботи в освітній процес та ін.

У дослідженні ми зосередили увагу на забезпеченні дієвості саме педагогічних умов щодо формування організаційної компетентності майбутніх викладачів ЗВО у ході застосування технологій групової роботи в освітньому процесі закладів вищої освіти, до яких належать:

- *Перша педагогічна умова – формування особистісних та професійних якостей характеру (особистісні, комунікативні, організаційні, лідерські, методичні) особистості майбутніх викладачів ЗВО щодо застосування технологій групової навчальної діяльності.*

Однією з основних педагогічних умов є розвиток особистісного потенціалу студентів, зокрема таких якостей характеру, як: ініціативність, комунікабельність, організаторські здібності, лідерський потенціал і методична підготовленість. Ці властивості слугують основою їх готовності щодо ефективності застосування технологій групової навчальної діяльності в майбутній професійній діяльності.

- *Друга педагогічна умова – формування позитивної мотивації та ціннісного ставлення до організаційної діяльності майбутніх викладачів ЗВО.*

Важливою умовою є забезпечення внутрішньої мотивації та формування у свідомості й діях здобувачів освіти відповідального ставлення до організаторської функції викладача. Це досягається завдяки забезпеченню умов, за яких студенти усвідомлюють значимість організаційної складової у структурі професійної компетентності педагога.

- *Третя умова – проектування змісту дисциплін циклу фахової підготовки із застосуванням технологій групового навчання в контексті суб'єкт-суб'єктної партнерської взаємодії у ЗВО.*

Зміст освітніх компонентів має бути модифікований з орієнтацією на партнерську співпрацю між учасниками освітнього процесу. Застосування технологій групового навчання має бути відображеним у структурі навчальних дисциплін як інструмент для втілення суб'єкт-суб'єктної взаємодії в освітньому середовищі ЗВО.

- *Четверта умова – застосування інноваційних технологій партнерства та групової діяльності для формування професійних умінь і навичок та як наслідок – організаційної компетентності.*

Ефективність у формуванні професійних умінь, навичок щодо організаційної компетентності майбутніх викладачів можлива за умови системного застосування таких сучасних освітніх технологій, як: технології партнерства, кооперативного навчання, фасилітації, групових проєктів тощо.

- *П'ята умова – створення та забезпечення дієвості рефлексивно-інноваційного середовища щодо організаційної самоосвітньої діяльності здобувачів вищої освіти.*

Ця умова передбачає створення та забезпечення дієвості відкритого освітнього простору, що стимулює рефлексію, самоосвіту й інноваційність у мисленні студентів. Важливою є наявність постійного зворотного зв'язку між учасниками освітнього процесу й ефективність залучення здобувачів освіти до організації та виконання завдань щодо власної навчально-наукової діяльності, а також формування навичок рефлексії щодо її результатів.

Формування педагогічних умов передбачає послідовність упровадження таких стадій:

1. Підготовча стадія (*діагностико-аналітична*) уможливіє з'ясувати початковий рівень сформованості організаційної компетентності, мотивації та особистісних якостей у свідомості й діях здобувачів освіти. Основними завданнями є: діагностика рівня особистісної, комунікативної, організаційної та лідерської готовності, аналіз наявних можливостей освітнього середовища ЗВО та змісту фахових дисциплін й окреслення кола потреб у коригуванні педагогічного впливу. Методи дослідження: анкетування, самооцінка, експертне оцінювання; контент-аналіз програм фахової підготовки; спостереження за особливостями навчальної взаємодії в групах.

2. Проєктувальний стадія – створення педагогічної моделі організаційної компетентності та проєктування комплексу педагогічних умов щодо її формування. Основні її завдання: формування структури компетентності та тлумачення її показників; проєктування змін до змісту фахових дисциплін з орієнтацією на групову діяльність та розробку методичного забезпечення: занять, тренінгів, спецкурсів. До результатів належать: упровадження спецкурсу «Організаційна компетентність майбутнього викладача»; опис моделі освітнього партнерства на основі застосування технологій групового навчання.

3. Формувальна стадія, основна мета якої: послідовність упровадження та змістовність забезпечення педагогічних умов в освітньому процесі ЗВО. Завданнями цієї стадії є: застосування технологій партнерства, фасилітації, імітаційного моделювання; створення ситуацій групової співпраці з чітким розподілом ролей; залучення студентів до проєктної, рефлексивної та організаційної діяльності. До основних методів належать: тренінги, дискусії, ділові ігри, навчальні ситуації, модерація в групах; ротація студентів у різних організаційних ролях; формувальне оцінювання, peer-feedback.

4. Рефлексивно-узагальнювальна стадія. Її мета: оцінити ефективність впроваджених педагогічних умов і зафіксувати динаміку змін. У ході цієї стадії відбувається підсумкове оцінювання рівня сформованості організаційної компетентності; здійснюється самоаналіз і взаємоаналіз студентами власного досвіду та коригування моделі відповідно до отриманих результатів. Інструменти втілення: портфоліо, щоденники рефлексії, підсумкове тестування; експертні висновки; аналітичні звіти, SWOT-аналіз наслідків освітнього впливу.

Висновок. Запропоновані педагогічні умови не лише сприяють формуванню організаційної компетентності, але й забезпечують підготовку здобувачів освіти до реалій професійної діяльності в сучасній освітній

системі, а також дієвість багатовимірною середовища, в якому майбутній викладач набуває реального досвіду щодо організації та здійснення освітньої діяльності, що є надзвичайно важливим у забезпеченні його професійної готовності; слугують основою для практико орієнтованого навчання, в умовах якого здобувачі освіти не лише опановують знання, але й навчаються організовувати та здійснювати освітній процес у закладі вищої освіти – як викладачі.

Використана література:

1. Бандур Б. О. Формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти засобами імітаційних технологій навчання : дис. ... доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки (01 Освіта / Педагогіка). Університет Григорія Сковороди в Переяславі. Переяслав, 2023. 220 с.
2. Беліков І. О. Формування організаційної компетентності у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України : дис. ... доктора філософії (PhD) за спеціальністю 011 – «Освітні, педагогічні науки». Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського. Київ, 2023. 309 с.
3. Вихрестенко Ж. В. Формування готовності до групової навчальної діяльності майбутніх учителів початкових класів засобами технології партнерства : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Жанна Володимирівна Вихрестенко; ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди». Переяслав, 2020. 22 с.
4. Дурманенко О. Теоретичний аналіз поняття «педагогічні умови» в контексті моніторингу виховної роботи у вищому навчальному закладі. *Молодь і ринок*. 2012. № 7. С. 135–138.
5. Комар О. А. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивної технології : автореф. дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.04. Черкаси, 2011. 40 с.
6. Костюченко К. Є. Педагогічні умови формування раціонально-критичного мислення у майбутніх учителів у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Кіровоград, 2011. 20 с.
7. Литвинов А. С. Педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів до провайдингу освітніх інновацій у практику вищої школи. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. 2017. № 6. С. 230–249.
8. Маринченко Є. Педагогічні умови формування готовності майбутнього педагога професійного навчання до інноваційної діяльності у сільськогосподарському виробництві. *Trajectoriâ Nauki = Path of Science*. 2020. Vol. 6. № 10. С. 4009–4017.
9. Мельник Л. В. Формування готовності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей до застосування інтерактивних технологій у навчальному процесі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2010. 21 с.
10. Новий тлумачний словник української мови: у 4-х т. Київ : Аконті, 1999. Т. 2. 910 с.
11. Огієнко О. І. Формування готовності до інноваційної діяльності як важлива складова професійної підготовки майбутнього вчителя. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 7 (33). С. 154–162.
12. Томашевська М. О. Підготовка майбутніх викладачів педагогічних дисциплін до професійної взаємодії засобами інтерактивних технологій : дис. ... доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) / Мукачівський державний університет. Мукачеве, 2020. 296 с.
13. Словник-довідник з професійної педагогіки / за ред. А. В. Семенової. Одеса : Пальміра, 2006. 364 с.
14. Філософський словник соціальних термінів. 3-є вид., доповнене. Харків : Т. І. Ф., 2005. 672 с.
15. Хриков С. М. Педагогічні умови, як складова наукових знань. *Шлях освіти*. 2011. № 2 (60). С. 11–15.
16. Шутів Д. Важливість організаційно-педагогічних умов як фундаменту розвитку професійної компетентності вчителів історії профільної школи. *ZESZYTY NAUKOWE WSG. Seria: Edukacja – Rodzina – Społeczeństwo*. Nr 5. T. 36. 2020. P. 193–207.

References:

1. Bandur B. (2023). Formuvannia hotovnosti do innovatsiinoi diialnosti maibutnikh vykladachiv zakladiv vyshchoi osvity zasobamy imitatsiinykh tekhnolohii navchannia [Formation of readiness for innovative activity of future teachers of higher education institutions by means of simulation learning technologies] : dys. ... doktora filosofii za spetsialnistiu 011 Osvitni, pedahohichni nauky (01 Osvita / Pedahohika). Universytet Hryhoriia Skovorody v Pereiaslavi. Pereiaslav. 220 s. [in Ukrainian].
2. Bielikov I. (2023). Formuvannia orhanizatsiinoi kompetentnosti u maibutnikh fakhivtsiv iz fizychnoi kultury i sportu Zbroinykh syl Ukrainy [Formation of organizational competence in future physical education and sports specialists of the Armed Forces of Ukraine] : dys. ... doktora filosofii (PhD) za spetsialnistiu 011 – “Osvitni, pedahohichni nauky”. Natsionalnyi universytet oborony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho, Kyiv. 309 s. [in Ukrainian].
3. Vykhrstenko Zh. (2020). Formuvannia hotovnosti do hrupovoi navchalnoi diialnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv zasobamy tekhnolohii partnerstva [Formation of readiness for group educational activities of future primary school teachers using partnership technology] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / Zhanna Volodymyrivna Vykhrstenko; DVNZ “Pereiaslav-Khmelnytskyi derzh. ped. un-t im. Hryhoriia Skovorody”. Pereiaslav. 22 s. [in Ukrainian].
4. Durmanenko O. (2012). Teoretychnyi analiz poniattia “pedahohichni umovy” v konteksti monitorynhu vykhovnoi roboty u vyshchomu navchalnomu zakladi [Theoretical analysis of the concept of “pedagogical conditions” in the context of monitoring educational work in a higher educational institution]. *Molod i rynek*. № 7. S. 135–138 [in Ukrainian].
5. Komar O. (2011). Teoretychni ta metodychni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoi shkoly do zastosuvannia interaktyvnoi tekhnolohii [Theoretical and methodological principles of training future primary school teachers to use interactive technology] : avtoref. dys. ... d-ra. ped. nauk : 13.00.04. Cherkasy. 40 s. [in Ukrainian].
6. Kostyuchenko K. (2011). Pedahohichni umovy formuvannia ratsionalno-krytychnoho myslennia u maibutnikh uchyteliv u protsesi vyvchennia psykholoho-pedahohichnykh dystsyplin [Pedagogical conditions for the formation of rational and critical thinking in future teachers in the process of studying psychological and pedagogical disciplines] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Kirovohrad. 20 s. [in Ukrainian].
7. Lytvynov A. (2017). Pedahohichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnikh vykladachiv do provaidynhu osvitynnikh innovatsii u praktyku vyshchoi shkoly. [Pedagogical conditions for forming the readiness of future teachers to provide educational innovations in higher education practice]. *Profesiina osvita: metodolohiia, teoriia ta tekhnolohii*. № 6. S. 230–249 [in Ukrainian].

8. Marynchenko Ye. (2020). Pedagogichni umovy formuvannya hotovnosti maibutnoho pedahoha profesiinoho navchannia do innovatsiinoi diialnosti u silskohospodarskomu vyrobnytstvi [Pedagogical conditions for the formation of the readiness of a future vocational training teacher for innovative activities in agricultural production]. *Traektorîâ Nauki = Path of Science*. Vol. 6. No 10. S. 4009–4017 [in Ukrainian].
9. Melnyk L. (2010). Formuvannya hotovnosti maibutnykh uchyteliv humanitarnykh spetsialnostei do zastosuvannya interaktyvnykh tekhnolohii u navchalnomu protsesi [Formation of readiness of future teachers of humanities specialties to use interactive technologies in the educational process] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Vinnytsia. 21 s. [in Ukrainian].
10. Novyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy. (1999). [New Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language]: u 4-kh t. Kyiv : Akonit. T. 2. 910 s. [in Ukrainian].
11. Ohienko O. (2013). Formuvannya hotovnosti do innovatsiinoi diialnosti yak vazhlyva skladova profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia. [Formation of readiness for innovative activity as an important component of the professional training of a future teacher]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. № 7 (33). S. 154–162 [in Ukrainian].
12. Tomashevska M. (2020). Pidhotovka maibutnykh vykladachiv pedahohichnykh dystsyplin do profesiinoi vzaємodii zasobamy interaktyvnykh tekhnolohii [Preparing future teachers of pedagogical disciplines for professional interaction using interactive technologies] : dys. ... doktora filosofii z haluzi znan 01 Osvita / Pedahohika za spetsialnistiu 015 Profesiina osvita (za spetsializatsiïamy)/ Mukachivskyi derzhavnyi universytet. Mukachevo. 296 s. [in Ukrainian].
13. Slovnyk-dovidnyk z profesiinoi pedahohiky [Dictionary-reference book on professional pedagogy] (2006). / za red. A. V. Semenovoi. Odesa : Palmira. 364 s. [in Ukrainian].
14. Filosofskyi slovnyk sotsialnykh terminiv [Philosophical Dictionary of Social Terms]. (2005). 3-ye vyd., dopovnene. Kharkiv : T. Y. F. 672 s. [in Ukrainian].
15. Khrykov Ye. (2011). Pedahohichni umovy, yak skladova naukovykh znan [Pedagogical conditions as a component of scientific knowledge]. *Shliakh osvity*. № 2 (60). S. 11–15 [in Ukrainian].
16. Szutow D. (2020). Vazhlyvist orhanizatsiino-pedahohichnykh umov yak fundamentu rozvytku profesiinoi kompetentnosti vchyteliv istorii profilnoi shkoly [The importance of organizational and pedagogical conditions as the foundation for the development of professional competence of history teachers in a specialized school]. *ZESZYTY NAUKOWE WSG. Seria: Edukacja – Rodzina – Społeczeństwo*. Nr 5. T. 36. P. 193–207 [in Ukrainian].

I. Kushniruk. Pedagogical conditions for forming organizational competence of future teachers of higher education institutions using group learning technologies.

The article substantiates that the modern system of higher education imposes on the teacher not only the requirement for possession of deep professional knowledge, but also the need for formed organizational competence, which is a decisive factor in ensuring the effectiveness of the educational process, especially in the conditions of rapid transformations of the information society. In order to interpret and scientifically and theoretically substantiate the pedagogical conditions for the formation of organizational competence of future teachers of higher education institutions using group learning technologies, a thorough analysis of the content of the concept of “pedagogical conditions” was carried out. As a result of the study, a tendency towards the interpretation of pedagogical conditions as a set of methodological, didactic and psychological prerequisites that provide a favorable educational environment for the purposeful development of both professional and personal qualities of the character of education seekers, their ability to organizational activity within the framework of group interaction has been outlined. For the purpose of scientific and theoretical substantiation, a number of pedagogical conditions have been outlined, the provision of which in the educational process of higher education institutions of Ukraine will contribute to increasing the effectiveness of the formation of organizational competence of future teachers in the implementation of group activity technologies as one of the leading components of their professional training.

Among them: the formation of personal and professional qualities of the personality of future teachers of higher education institutions in the course of applying group learning activity technologies; the formation of positive motivation and value-based attitudes towards.

Key words: higher education institution, future teacher, organizational competence, pedagogical conditions, group learning technologie.

УДК 378.046.4:[373.5.016:51]:[512.13+517.1]

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.105.15>

Мітельман І. М.

**РОЗВИТОК ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ГРАНИЧНИЙ ПЕРЕХІД
ЯК ЕЛЕМЕНТ ДОСЛІДЖЕННЯ В НЕРІВНОСТЯХ ОЛІМПІАДНОГО ХАРАКТЕРУ**

У статті продовжено дослідження дидактико-методичних підходів до проблемно-евристичного навчання доведення нерівностей математичних олімпіад високого рівня. Ефективність такої роботи з математично обдарованими учнями, учасниками інтелектуальних змагань в умовах академічної профілізації на основі поглибленого вивчення математики в старшій школі визначається наскрізністю й цілісністю процесу генералізації знань. Йдеться про концентрацію освітніх ресурсів навколо ключових теоретичних розділів і системи навчання розв'язування ускладнених та олімпіадних задач у вимірі стратегій розвивальної наступності.